

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“ _____ ” _____ 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки _____ **6.030601 «Менеджмент»**

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення _____ **Інститут суспільства**

(назва інституту, факультету, відділення)

2014 – 2015 навчальний рік

Робоча програма Психологія
для студентів за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент»

Розробники: Цибулько Інна Олександрівна, викладач кафедри загальної,
вікової та педагогічної психології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та педагогічної
психології

Протокол від “29” серпня 2014 року № 1

Завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

_____ (О.П. Сергєєнкова)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма курсу «Психологія вікова» розроблена з урахуванням вимог щодо удосконалення професійної та психологічної підготовки фахівців комерційних структур. В результаті стрімкого розвитку суспільства та інформаційних технологій, сформувалася нагальна потреба в висококваліфікованих спеціалістах, які розумітимуть специфіку психічних процесів і станів особистості, зможуть застосовувати знання з психології в своїй практичній діяльності. Відтак, в контексті високих вимог до розвитку національної школи проблема озброєння майбутніх менеджерів знаннями з психології набуває особливої актуальності.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Психологія» є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою загальної, вікової та педагогічної психології на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання, зокрема спеціальності «Менеджмент».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Психологія вікова», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Психологія» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки висококваліфікованих фахівців, зокрема: опанування системою знань про закономірності психічного розвитку та становлення особистості на різних етапах її життя.

Тому конкретною **метою** курсу «Психологія» є забезпечення майбутніх менеджерів теоретичними знаннями з основ психології; озброєння студентів знаннями закономірностей розвитку психічних процесів особистості, а також здійснення практичної підготовки студентів для роботи з людьми різним інтелектуальним та особистісним розвитком. За допомогою курсу сприяти формуванню загальної психологічної культури та компетентності студентів, їх готовності до професійної навчально-виховної діяльності.

Основні **завдання** курсу:

- аналіз предмету вивчення психології як науки, історії її становлення та сучасної системи психологічних знань;
- вивчення понять психіки і свідомості, їх функцій і структур;
- розкриття типових психічних процесів і станів, їх змісту та функціонування;
- вивчення психологічної сутності понять особистості та діяльності;
- визначення специфіки психічних властивостей людини.

В результаті засвоєння курсу студенти повинні **знати**:

студенти повинні **знати**:

- предмет, основні категорії, принципи та методи психології як науки;

- структуру та логіку побудови психології, її зв'язок з іншими науками, предмети вивчення її основних галузей;
- визначення понять «психіка», «свідомість», їх функції та структуру;
- зміст і механізми роботи інтелектуальної, афективної та вольової сфер особи;
- характеристику понять «індивід», «особистість», «індивідуальність», «діяльність»;
- специфіку розвитку та проявів психічних властивостей людини;
- специфіку розвитку мовлення дітей та підлітків;

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

- використовувати теоретичні знання та практичні навички із загальної психології для аналізу й діагностики власних особливостей особистісної та пізнавальної сфери;
- здійснювати аналіз науково-методичної літератури з питань загальнопсихологічної проблематики;
- укладати схему базового психологічного дослідження з добором адекватних методів та методик;
- диференціювати прояви типових та індивідуальних психологічних особливостей суб'єктів дослідження.

Курс «Психологія» передбачає тісний зв'язок з дисциплінами: загальна психологія, вікова психологія, соціальна психологія, історія психології, основи психоконсультації та психокорекції, психологія особистості.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 108 год., із них 16 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 36 год. – самостійна робота, самостійно робота з підготовки до іспиту – 36 год.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Психологія» завершується складанням іспиту.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 0306 «Менеджмент і адміністрування»	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.030601 «Менеджмент»		
Модулів – 2		Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		2-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 108		3-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Лекції	
		16 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		72 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		4 год.	
Вид контролю:			
екз.			

ІІІ. ПРОГРАМА КУРСУ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ

Лекція 1. ПСИХОЛОГІЯ ЯК НАУКА (2 год.)

Психологія як наука та навчальна дисципліна. Огляд історії виникнення та становлення психології. Зміст міфологічного, філософського і наукового етапів розвитку психології. Предмет та завдання психології на сучасному етапі розвитку суспільства. Джерела психологічних знань. Поняття про побутову та наукову психологію. Сучасна система психологічних знань. Місце психології в системі науки. Поняття про психіку, її функції та структура.

Основні поняття теми:

Психологія, міфологічний, філософський, науковий етапи розвитку психології, побутова і наукова психологія, загальна психологія, вікова психологія, педагогічна психологія, сімейна психологія, психологія праці, спорту, мистецтва, історія психології, інженерна, військова, юридична, медична психологія, психодіагностика, психоконсультування, психокорекція, психотерапія, психіка, пізнавальна, регулятивна та інструментальна функції психіки, психічні процеси, психічні стани, психічні властивості.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА СТАНИ

Лекція 2. ВІДЧУТТЯ (2 год.)

Поняття про чуттєвий рівень пізнання людиною дійсності. Відчуття як базовий пізнавальний процес. Зміст пізнавальної, орієнтувальної й захисної функцій відчуттів. Поняття сенсорної депривації. Робота аналізаторів – фізіологічна основа відчуттів. Класифікація видів відчуттів і їх характеристика. Явище взаємодії відчуттів. Основні сенсорні властивості людини.

Основні поняття теми:

Пізнавальні процеси, чуттєвий рівень пізнання, відчуття, аналізатор, рецептор, сенсорна діяльність, пізнавальна, орієнтувальна, захисна функції відчуттів, сенсорна депривація, здорові, слухові, нюхові, смакові, шкіряні, дотикові, температурні, вібраційні, органічні відчуття, рухові, больові відчуття, відчуття рівноваги, взаємодія відчуттів, адаптація, синестезія, сенсibiliзація, компенсація, чутливість, абсолютний поріг, абсолютна чутливість, поріг розрізнення.

Семінар 1. Свідомість.

Семінар 2. Пам'ять.

Лекція 3. МИСЛЕННЯ (2 год.)

Поняття про раціональний рівень пізнання. Мислення як пізнавальний процес, його специфіка та функції. Опосередкований та узагальнений характер мислительної діяльності людини. Фізіологічні основи мислення. Поняття про види, форми та операції мислення. Характеристика простих та складних операцій мислення людини. Види мислення: альтернативні класифікації. Поняття про вербальні та невербальні форми мислення, їх зміст. Індивідуальні мислинневі якості людини. Поняття про інтелект. Роль мислення в інтелектуальній діяльності людини.

Основні поняття теми:

Раціональний рівень пізнання, мислення, операція мислення, форма мислення, вид мислення, порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, конкретизація, систематизація, схематизація, класифікація, вербальні та невербальні форми мислення, образ, поняття, судження, умовисновок, предметно-дійове мислення, наочно-образне, абстрактне мислення, саногенне та патогенне мислення, теоретичне і практичне мислення, якості мислення, самостійність, широта, глибина, лабільність, швидкість, критичність мислення, інтелект.

Семінар 3. Уява.

Семінар 4. Увага.

Лекція 4. ЕМОЦІЇ ТА ПОЧУТТЯ (2 год.)

Поняття про афективну сферу психіки, її функції для особистості. Позитивні та негативні наслідки дії афективного простору особистості. Взаємозв'язок афективної сфери з іншими проявами психіки людини. Емоції та почуття, їх диференціація. Фізіологічні основи переживання емоцій та почуттів, їх вісцеральні та експресивні прояви. Види емоцій та почуттів: альтернативні класифікації. Характеристика типових емоційних станів людини. Поняття афективної культури особистості, її виховання.

Основні поняття теми:

Афективна сфера психіки, емоція, почуття, афективний простір, сигнальна та регулятивна функції емоцій, вісцеральні та експресивні прояви емоцій та почуттів, позитивна, негативна та нейтральна емоція, стенічна й астенічна емоція, афект, стрес, дистрес, настрій, фрустрація, вищі почуття, інтелектуальні, моральні, праксичні та естетичні почуття, пристрасті, захоплення, амбівалентність почуттів, афективна культура.

Семінар 5. Воля.

Модульний контроль 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ

Лекція 5. ОСОБИСТІТЬ (2 год.)

Диференціація та співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність». Альтернативні підходи до тлумачення поняття особистості у психології. Психологічна структура особистості, її релятивізм та функціональне призначення. Зміст структури особистості за А.В.Петровським та К.К.Платоновим. Аналіз факторів формування особистості в онтогенезі. Особистість як суб'єкт та об'єкт соціальної взаємодії. Поняття про соціальні ролі особистості, характеристика їх ознак та видів.

Основні поняття теми:

Людина, індивід(індивідуум), особистість, індивідуальність, структура особистості, пізнавальна, афективно-вольова, мотиваційна та індивідуально-типологічна сфери особистості, інтраіндивідна, інтеріндивідна та метаіндивідна підсистеми особистості, спрямованість особистості, соціалізація, біологічний і соціальний фактори формування особистості, соціальна роль, деструктивна і конструктивна соціальні ролі.

Семінар 6. Самосвідомість.

Лекція 6. ТЕМПЕРАМЕНТ (2год.)

Поняття про темперамент. Критерії темпераменту. Історія розвитку вчення про темперамент: гуморальна теорія, конституціональна теорія, фізіологічна теорія. Тип вищої нервової діяльності і темперамент. Основні властивості нервових процесів. Співвідношення типів нервової системи і типів темпераменту. Психологічна характеристика типів темпераменту.

Основні поняття теми:

Темперамент, динамічна характеристика, гуморальна теорія, конституціональна теорія, фізіологічна теорія, тип вищої нервової діяльності, сила, врівноваженість, рухливість, інертність нервових процесів, сангвінік, холерик, флегматик, меланхолік.

Семінар 7. Характер.

Семінар 8. Здібності.

Модульний контроль 2.

IV. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ

Семінар 1. Свідомість (2 год.)

План:

1. Рівні вияву психіки людини: свідоме, несвідоме, підсвідоме, надсвідоме.
2. Поняття про свідомість, її особливості та функції.
3. Структура свідомості: знання, ставлення, цілеспрямованість діяльності, самосвідомість.
4. Філогенетичні фактори формування свідомості.
5. Онтогенетичні фактори формування свідомості.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5

Додаткова література: 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Змістовий модуль II

ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА СТАНИ

Семінар 1. Свідомість (2 год.)

План:

1. Рівні вияву психіки людини: свідоме, несвідоме, підсвідоме, надсвідоме.
2. Поняття про свідомість, її особливості та функції.
3. Структура свідомості: знання, ставлення, цілеспрямованість діяльності, самосвідомість.
4. Філогенетичні фактори формування свідомості.
5. Онтогенетичні фактори формування свідомості.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5

Додаткова література: 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Змістовий модуль II

ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА СТАНИ

Семінар 2. Пам'ять (2 год.)

План:

1. Поняття про пам'ять, її функції.
2. Теорії її функціонування (асоціативна, нейронна, біохімічна теорії та ін.).
3. Характеристика видів пам'яті:
 - а) за провідним аналізатором;
 - б) за предметом діяльності;
 - в) за тривалістю перебігу процесу;

г) за формою психічної активності.

4. Процеси пам'яті та їх особливості.

5. Індивідуальні мнемічні якості людини (обсяг пам'яті, домінуючий вид пам'яті, індивідуальні якості процесів пам'яті).

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5

Додаткова література: 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Семінар 3. Уява (2 год.)

План:

1. Поняття про уяву, її функції.

2. Характерні риси уяви. Зв'язок уяви з відчуттями, пам'яттю, мисленням, емоціями людини.

3. Види уяви та їх характеристика:

а) за способом активності;

б) за характером (або результатами) діяльності людини;

в) за змістом діяльності.

4. Форми уяви (механізми створення нових образів уявою).

5. Поняття про мрію та її роль в житті людини.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5

Додаткова література: 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Семінар 4. Увага (2 год.)

План:

1. Поняття про увагу, її критерії та функції.

2. Теорії уваги.

3. Фізіологічні основи уваги.

4. Види уваги та їх характеристика:

а) за змістом діяльності;

б) ступенем вольової регуляції.

5. Властивості уваги та їх розвиток.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5

Додаткова література: 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Семінар 5. Воля (2 год.)

План:

1. Поняття про волю як психологічну категорію. Функції волі.

2. Прості й складні вольові дії. Психологічна структура вольового акту.

3. Вольові якості особистості: позитивні й негативні прояви волі.

4. Значення волі в житті людини.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5

Додаткова література: 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 1

Змістовий модуль III

ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ

Семінар 6. Самосвідомість (2 год.)

План:

1. Поняття про самосвідомість, її функції
2. Етапи формування самосвідомості: самовідчуття, самосприймання, саморозуміння.
3. Структура самосвідомості:
 - а) образ «Я» (його компоненти);
 - б) самооцінка (види, механізми формування);
 - в) рівень претендувань;
 - г) психологічний захист (його призначення та види).

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5

Додаткова література: 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13

Семінар 7. Характер (2 год.)

План:

1. Поняття про характер, риси характеру.
2. Історія вивчення характеру людини.
3. Фізіологічні основи характеру.
4. Виразні ознаки характеру.
5. Структура рис характеру: спрямованість особистості, розумові, вольові, емоційні риси характеру.
6. Поняття про акцентуації характеру. Типи акцентуацій.
7. Механізми формування характеру людини в онтогенезі.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5

Додаткова література: 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13

Семінар 8. Здібності (2 год.)

План:

1. Поняття про здібності, їх природу.
2. Види здібностей та їх характеристика.
3. Кількісний та якісний вияв здібностей. Рівні розвитку здібностей.
4. Проблема виявлення й розвитку здібностей.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5

Додаткова література: 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЇ

Заповнити таблицю щодо етапів розвитку та становлення психології як самостійної науки (психолого-історичний аналіз основних періодів розвитку суспільства, причини виникнення психологічних знань, значення та роль психології для розвитку особистості в процесі філогенезу) – 5 балів.

Змістовий модуль II ПСИХІЧНІ ПРОЦЕСИ ТА СТАНИ

Психологічний аналіз фільму про відчуття (визначити основний психологічний зміст фільму, зробити психологічний портрет головних героїв, описати значення для особистісного та інтелектуального розвитку) – 5 балів.

Змістовий модуль III ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ

Твір-есе на тему: «Я і моя майбутня професія» – 5 балів.

VI. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідне завдання є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Психологія» – це вид навчально-дослідної роботи студента, яка містить зміст та аналіз результатів дослідницької діяльності, відображає певний рівень його практичної навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Форма ІНДЗ: завершена практична дослідницька робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних і семінарських занять.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-навчального дослідження у вигляді звіту про виконання індивідуальної роботи

Етапи виконання ІНДЗ:

1. Ознайомитися з методом дослідження самоспостереження.
2. Визначити етапи та форми проведення самоспостереження.
3. Описати результати самоспостереження.
4. Представити висновки самоспостереження відповідно до розвитку таких особистісних структурних компонентів, як Я соціальне, Я діяльнісне, Я фізичне, Я професійне, Я матеріальне, Я рефлексивне.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Вивчення методу «самопостереження» на рівні теоретичних знань	5
2	План проведення самопостереження, мета, завдання	3
3	Систематичне ведення щоденника самопостереження	15
4	Змістовне та своєчасне оформлення звітної документації	3
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи	4
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

(індивідуального навчально-дослідного завдання)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає Рівню	Оцінка за традиційною Системою
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	20-24	Добре
Середній	15-19	Задовільно
Низький	До 14	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Психологія вікова». Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – **30 балів**

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Психологія вікова» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Психологія вікова» застосовуються такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік, екзамен;
- **методи письмового контролю:** письмове тестування; контрольна робота, ведення таблиці, складання термінологічного словника, реферат;
- **методи самоконтролю:** самооцінка, самоаналіз.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового

оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для контролю подано у таблиці 7.1, 7.2

Таблиця 7.1

**Розрахунок рейтингових балів за видами
поточного та підсумкового контролю**

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій	6
2	Семінарські заняття	88
3	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
4	Самостійна робота	15
5	Модульні контрольні роботи	50
6	Загальна максимальна кількість поточних балів	189
7	Коефіцієнт	3,15
8	Екзамен	40
Підсумковий рейтинговий бал		100

Таблиця 7.2

**Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські
оцінки ECTS**

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	E,D
75 – 89	«добре»	C,B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання модульних контрольних робіт та індивідуальної роботи.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ**I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності****1) За джерелом інформації:**

•Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація, перегляд відео-фільмів.
- Практичні: вправи.

2) **За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:** індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) **За ступенем самостійності мислення:** репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) **За ступенем керування навчальною діяльністю:** під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості тощо.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ медіа-презентації;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);

X. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет психології як науки, її завдання.
2. Огляд історії становлення психології як науки.
3. Сучасна система психологічних знань.
4. Основні напрямки сучасної психології.
5. Поняття про психіку та функції.
6. Структура психіки.
7. Основні принципи психологічної науки.
8. Поняття про метод. Аналіз методів психології.
9. Поняття про психологічне дослідження, його завдання та принципи.
10. Етапи психологічного дослідження.
11. Спостереження, його види та вимоги щодо організації.
12. Експеримент: природний і лабораторний. Вимоги щодо їх проведення.
13. Аналіз допоміжних методів психології.
14. Свідомість як вища форма відображення, її функції.
15. Структура свідомості.
16. Сутність поняття «індивід», його ознаки.
17. Сутність поняття особистості, її ознаки.
18. Сутність поняття індивідуальності, її ознаки.

19. Філогенетичні та онтогенетичні фактори формування особистості.
20. Структура особистості та характеристика її компонентів.
21. Спрямованість особистості та її складові компоненти.
22. Самосвідомість, її функції та складові компоненти.
23. Образ «Я», його склад та призначення.
24. Самооцінка, її види та механізми формування.
25. Поняття про рівень претендувань, його зміст та призначення.
26. Психологічний захист, його призначення та види.
27. Поняття про відчуття та їх фізіологічні основи.
28. Характеристика видів відчуттів.
29. Основні сенсорні властивості людини.
30. Сприймання як пізнавальний процес, його функції та фізіологічні основи. 31. Види сприймання.
32. Перцептивні властивості людини.
33. Поняття про ілюзії сприймання. Ілюзії простору, руху, часу.
34. Поняття про пам'ять, її призначення та теорії функціонування.
35. Характеристика видів пам'яті.
36. Процеси пам'яті та їх характеристика.
37. Мнемічні якості людини та шляхи їх вдосконалення.
38. Мислення як пізнавальний процес. Фізіологічні основи та операції мислення.
39. Основні форми та види мислення людини.
40. Якості мислення людини.
41. Сутність мови та мовлення як психологічних категорій. Функції та види мовлення.
42. Поняття про уяву, її функції та види.
43. Механізми створення нових образів уявою людини.
44. Увага як стан свідомості, її призначення та види.
45. Властивості уваги людини.
46. Сутність емоцій та почуттів, їх функції та фізіологічні основи.
47. Характеристика видів емоцій та почуттів.
48. Форми переживання емоційних станів людиною.
49. Поняття про волю як психологічну категорію, її функції.
50. Вольові дії особистості.
51. Психологічна структура вольового акту.
52. Характеристика вольових якостей людини.
53. Темперамент, його фізіологічні основи. Огляд історії розвитку вчень про темперамент.
54. Характеристика холеричного та флегматичного типів.
55. Характеристика сангвінічного та меланхолічного типів темпераментів.
56. Поняття про характер, його структура.
57. Фактори та вікова динаміка формування характеру.
58. Поняття про здібності та задатки. Теорії детермінації здібностей.
59. Види здібностей, рівні вияву
60. Фактори розвитку здібностей.
61. Поняття про діяльність, її функції.

62. Види діяльності, їх особливості.
63. Структура діяльності.
64. Характеристика психологічних результатів діяльності – знань, вмінь та навичок.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Гиппенрейтер Ю. Б. Введение в общую психологию. Курс лекций. – М. :ЧеРо, при участии издательства Юрайт, 2002. – 336 с.
2. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Загальна психологія. – Навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.
3. Скрипченко О. Загальна психологія : Навч. посіб. / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін. – К. : А.П.Н. – 2002. – 464 с.
4. Казарновська Г. Б., Долинна О. П. Загальна, вікова і педагогічна психологія : Зб. завдань. – К., 1990. – 142 с.
5. Чеховских М. И. Психология : Учеб. пособие. — М. : Новое знание, 2003. — 380 с.
6. Штерн А. С. Введение в психологию : Курс лекций / Под ред. Л. В. Сахарного, Т. И. Ерофеевой, Е. В. Глазановой. – М. : Флинта, 2003. – 312 с.

Додаткова

1. Бондаренко А. Ф. Основы психологии. – К. : Освіта України. – 2009. – 328 с.
2. Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія: Практикум: Навч.посіб / В.В. Волошина, Л.В. Долинська, С.О. Ставицька, О.В. Темрук. –Київ, Каравела. – 2006р. – 280 с.
3. Загальна психологія / За ред. С. Д. Максименка. – К. : Форум, 2000.
4. Маклаков А. Г. Общая психология. – СПб. : Питер, 2001. – 592 с.
5. М'ясоїд П. А. Загальна психологія : Навч. посіб. – 2-ге вид., допов. – К. : Вища школа, 2001.
6. Немов Р. С. Психология: Учеб. для студ. высш. учеб заведений : В 3 кн. – 3-е изд. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – Кн. 1. Общие основы психологии.
7. Общая психология. В 7 т. / Под ред. Братуся Б. С., Соколова Е. Е. Введение в психологию. Т. 1. – М. : Академия, 2005. – 352 с.
8. Общая психология / Под ред. Карпова А. В. – М. : Гардарики, 2005. – 232 с.
9. Основы психологии / За ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. 3-є вид. – К. : Вища школа, 1997.
10. Практикум із загальної психології / За ред. Т.І.Пашукової. - 2-ге вид, стер. / Пашукова Т.І., Допіра А.І., Дьяконов Г.В. – Київ, Т-во 'Знання', КОО. – 2006 р. – 203 с.
11. Психология / Под ред. Дубровиной И. В. – М. : Изд. центр Академия, 1999. – 464 с.
12. Психологія : Підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін. – 2-ге вид., стереотип. – К. : Либідь, 2000.
13. Рогов Е. И. Общая психология. – М. : Владос, 1995. – 448 с.

Навчально-методична карта дисципліни «Психологія вікова»
 напрям підготовки 6.030601 «Менеджмент», галузь знань 0306 «Менеджмент і адміністрування»

Разом: 108 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год., індивідуальна робота – 12 год., самостійна робота – 36 год., модульний контроль – 4 год.
 Самостійна робота з підготовки до іспиту – 36 год. **Загальна сума балів: 189 бали**

Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II	Змістовий модуль III
Назва модуля	Загальні питання Психології	Психічні процеси та стани	Психологічна характеристика особистості та діяльності
Кількість бал/модуль	17 балів	77 бали	95 балів
Теми лекцій	1. Психологія як наука (1 бал)	2. Відчуття (1 бал) 3. Мислення (1 бал) 4. Емоції та почуття (1 бал)	5. Особистість (1 бал) 6. Темперамент (1 бал)
Теми семінарських занять	1. Свідомість (11 балів)	2. Пам'ять (11 балів) 3. Уява (11 балів) 4. Увага (11 балів) 5. Воля (11 балів)	6. Самосвідомість (11 балів) 7. Характер (11 балів) 8. Здібності (11 балів)
Індивідуал. навч.-дослід. завдання	Введення щоденника самопостереження – 30 балів		
Самостійна робота	Укладання таблиці «Історія становлення та розвитку психології» – 5 балів	Психологічний аналіз фільму про відчуття 5 балів	Твір-есе на тему «Я і моя майбутня професія» – 5 балів
Види поточного контролю		Модульна контрольна робота 1 (25 балів)	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)
Вид підсумкового контролю	Екзамен (40 балів)		

Коефіцієнт – 3,15